

Arkeologisk förundersökning 2014

Köpingebro 9:19 m fl – Promenadvägen

UTBYGGNAD AV FJÄRRVÄRMENÄTET

RAÄ Stora Köpinge 99:2, Stora Köpinge socken
i Ystads kommun, Skåne län

Arkeologisk förundersökning 2014

Köpingebro 9:19 m fl – Promenadvägen

UTBYGGNAD AV FJÄRRVÄRMENÄTET

RAÄ Stora Köpinge 99:2, Stora Köpinge socken
i Ystads kommun, Skåne län

Österlenarkeologi

Lars Jönsson

Bellevuevägen 13A

271 32 Ystad

Tel: 070-306 36 04

E-post: info@osterlenarkeologi.se

Webb: www.osterlenarkeologi.se

Arkeologisk förundersökning 2014

Köpingebro 9:19 m fl – Promenadvägen

Utbyggnad av fjärrvärmenätet

RAÅ Stora Köpinge 99:2, Stora Köpinge socken

i Ystads kommun, Skåne län

Österlenarkeologi

Rapport 2014:6

Författare: Lars Jönsson

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Promenadvägen i Köpingebro en vinterdag i januari 2014. Foto mot norr. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

© Österlenarkeologi 2014

Innehåll

Inledning	5
Läge och topografi	5
Fornlämningsmiljö och arkeologiska undersökningar	5
Undersökningsresultat	6
Tolkning och utvärdering	8
Referenser	9
Tekniska och administrativa uppgifter	10

Figur 1. Skåne med platsen för Köpingebro i Herrestad härad markerad med en röd prick.

Figur 2. Utsnitt över området vid Köpingebro i Ystads kommun, med platsen för Promenadvägen i den sydvästra delen av samhället markerad med en svart pil.

Inledning

Med anledning av utbyggnad av fjärrvärmenätet inom fastigheterna Köpingebro 9:19 m fl (Promenadvägen) utförde Österlenarkeologi en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Fastigheterna ligger inom en förhistorisk boplats, registrerad som fornlämning nr 99:1-2 i Stora Köpinge socken.

Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsens dnr. 431-949-2014).

Läge och topografi

Köpingebro ligger ca 8 km öster om Ystad, ca 2 km från Skånes sydkust. Området kring Köpingebro kännetecknas idag framför allt av åkermark med flacka förhöjningar. Före utdikningarna på 1800-talet fanns ett stort inslag av mossar, sankmarker och mindre vattendrag. Det aktuella exploateringsområdet ligger i den sydvästra delen av tätorten Köpingebro. Omkring 500 meter öster om området ringlar sig Nybro-ån, ett vattendrag som sannolikt varit viktigt för etableringen av många boplatser i närområdet. Inom exploateringsområdet finns idag villor och kvartersgator, däribland Promenadvägen längs vars östra sida schaktet för fjärrvärmeledningarna grävdes. Exploateringsområdet är beläget ca 10 m ö.h.

Fornlämningssmiljö och arkeologiska undersökningar

Köpingebro ligger i en mycket fornlämningsrik trakt. I och i närheten av samhället har ett stort antal arkeologiska undersökningar utförts, i synnerhet inom ramen för det s.k. Ystadsprojektet (Tesch 1993).

Inom en radie av ca 400 meter från de berörda fastigheterna finns 11 st fornlämningar registrerade i Riksantikvarieämbetets FMIS/fornsök (figur 4). Bland dessa kan nämnas en brons- och järnåldersboplats (**RAÄ 60:1**). Öster om RAÄ 60:1 finns ännu en järnåldersboplats (**RAÄ 117:1**). Boplatsen undersöktes delvis 1986 varvid bl.a. två vendel-/vikingatida grophus framkom (Ericson 2008, s. 7).

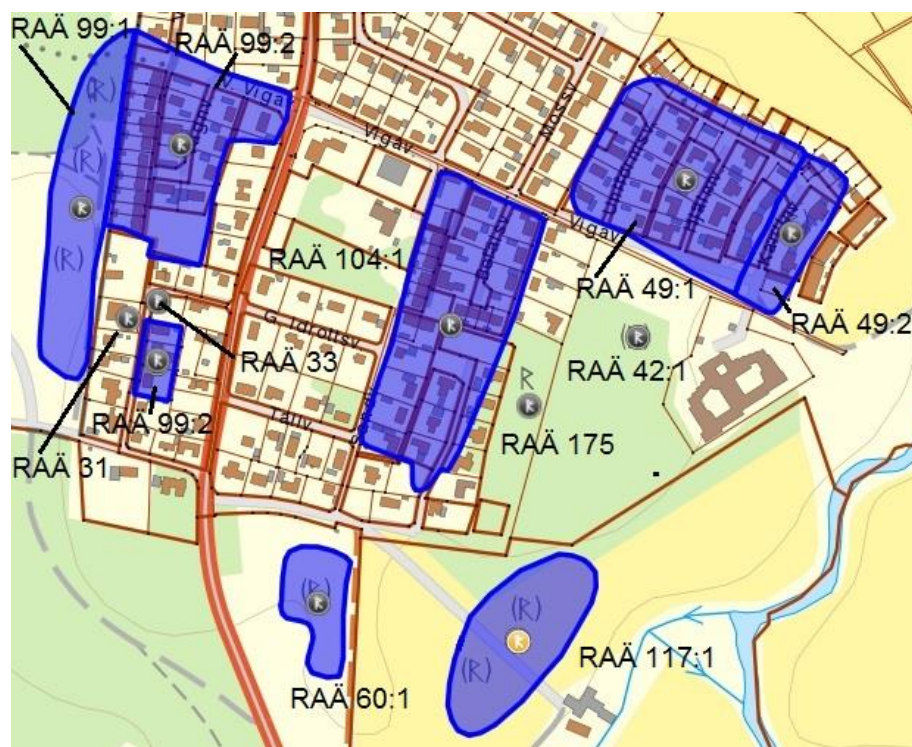
Drygt 200 meter öster om det aktuella undersökningsområdet finns en stor bronsåldersboplats (**RAÄ 104:1**). I samband med en förundersökning 1978 påträffades fyra härdar, två stolphål och två gropar (Sabo 1995, s. 2; Ericson 2008, s. 5). Nordost om RAÄ 104:1 finns ännu en stor sten-, brons- och järnåldersboplats (**RAÄ 49:1 och 2**). En del av boplatsen undersöktes 1993 av RAÄ UV Syd. Då påträffades bl.a. nio långhus från yngre bronsålder-förromersk järnålder och fyra grophus från folkvandringstid (Hansson 1995).

Söder om RAÄ 49 och öster om RAÄ 104 finns ett gravfält (**RAÄ 42:1**) med ett okänt antal flatmarksgravar under en ringformig stensättning.

Omedelbart öster om det aktuella fjärrvärmeschaktet påträffades i samband med plöjning år 1939 två flatmarksgravar med urnor (**RAÄ 33:1-2**). De undersöktes av B.M. Vifot samma år. I samma område, strax väster om fjärrvärmeschaktet, har det funnits en numera borttagen hög (**RAÄ 31:1**).

Figur 3. Schaktning längs Promenadvägen i Köpingebro. Foto mot söder. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Figur 4. Karta som visar de fornlämningar som ligger närmast fastigheterna Köpingebro 9:19 m fl. Platsen för undersökningen är markerad med en pil. Karta ur Riksantikvarieämbetets FMIS/fornsök.

Den aktuella exploateringen skedde inom en sten-, brons- och järnåldersboplats (RAÄ 99:1-2) med okänd utsträckning. Boplatsen är indelad i tre ytor, där två av ytorna (RAÄ 99:2) har delundersökts i samband med villabebyggnation 1979 av RAÄ UV Syd. Ett tiotal långhus, ett grophus samt några mindre huslämningar framkom vid undersökningen. En av de mindre huslämningarna daterades till senneolitisk tid och långhusen till yngre bronsålder och romersk järnålder (Tesch 1993, s. 83ff; Sabo 1995, s. 3ff).

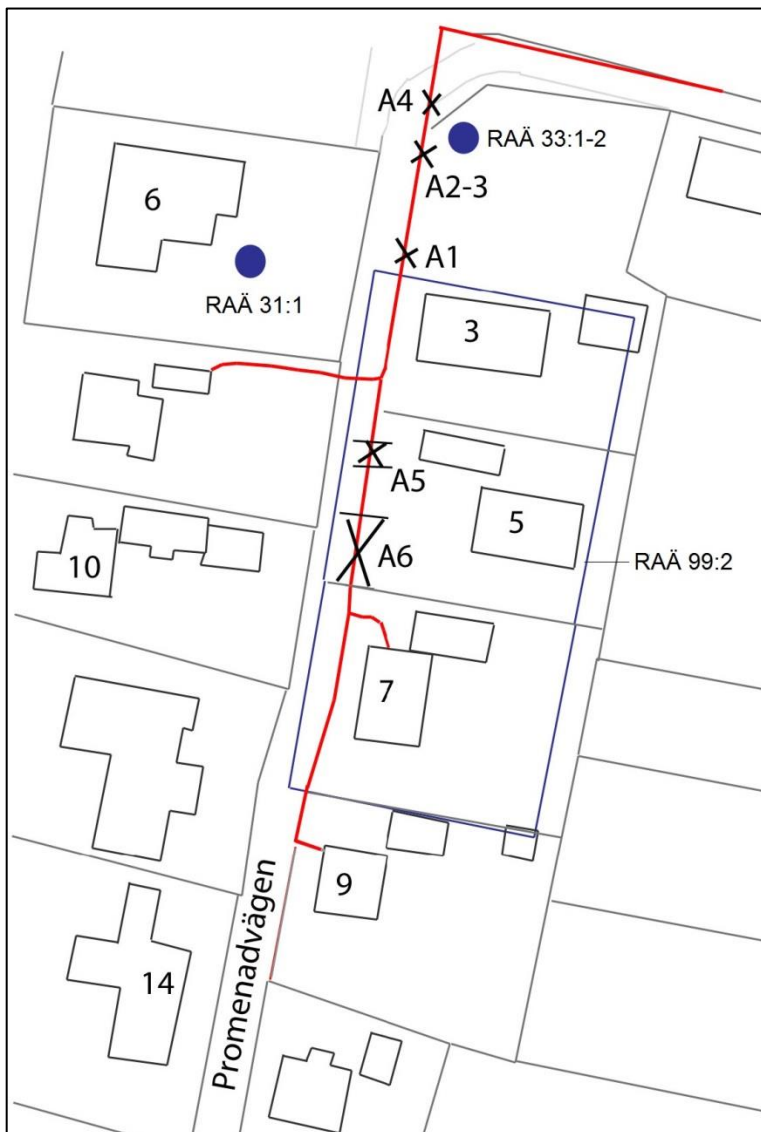
Undersökningsresultat

Schaktet var ca 105 meter långt, och sträckte sig från Toffelgränd och söderut längs den östra sidan av Promenadvägen. Arbetena utfördes inom en förhistorisk boplats (RAÄ Stora Köpinge 99:1-2). I den norra delen var schaktet 0,6 meter brett och 0,85 meter djupt, och i den södra delen var schaktet 1,0 meter djupt. Överst i schaktet fanns ca 0,6 meter bärlager, därefter brungul moränsand.

I den norra delen av schaktet framkom två stolphål (A1 och A4) och två kulturlager med mindre nedgrävningar (A2 och 3). I den mellersta delen av schaktet fanns två större nedgrävningar (A5 och 6). Den mindre av dem (A5), vilken framkom precis under infarten till fastighet nr. 5, var ca 2,9 meter stor. Sannolikt är det en nedgrävning för en modern VA-ledning eller servis. Även den andra stora nedgrävningen (A6) är sannolikt modern. Nedgrävningen börjar vid en gatubrunn och sträcker sig ca 10 meter söderut.

Nedan följer beskrivningar av de arkeologiska lämningarna A1-A4.

Figur 5. Schaktet på Promenadvägen är markerat med en röd linje. Platsen för de arkeologiska lämningarna är markerade med kryss (A1-6). Den registrerade boplatsen RAÄ 99:2 är markerad med en blå heldragen linje. Övriga fornlämningar vid Promenadvägen är markerade med blå prickar. Skala 1:1 000.

Figur 6. A1 – Stolphål. Foto mot öster. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

A1 - STOLPHÅL

Anläggning 1 var ett stolphål eller mindre grop, endast synlig i den östra sektionen. Stolphålet var ca 0,47 meter brett i sektionen och 0,22 meter djupt. Stolphålet låg ca 29 meter från schaktets norra begränsning.

Figur 7. A2 – Kulturlager/nedgrävning. Foto mot väster. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

A2 – KULTURLAGER/NEDGRÄVNING

Anläggning 2 var ett mindre kulturlager, som i den södra delen övergick i en mindre nedgrävning. Anläggningen var synlig i den västra sektionen. Kulturlagret, vilket utgjordes av mörkbrun humös sand, sträckte sig ca 1,8 meter i sektionen. Kulturlagret tunnade ut mot norr och avslutades som en mindre nedgrävning i söder. Anläggningen låg ca 15-16,8 meter från schaktets norra begränsning.

A3 – KULTURLAGER/NEDGRÄVNING

Anläggning 3 var ytterligare ett kulturlager som övergick i en mindre nedgrävning. Anläggningen var synlig i östra sektionen. Kulturlagret, vilket utgjordes av mörkbrun, humös sand med enstaka inslag av träkol, sträckte sig ca 0,8 meter i sektionen. Kulturlagret tunnade ut mot söder och avslutades som en ca 0,25 meter djup nedgrävning i norr. Anläggningen låg ca 15 meter från schaktets norra begränsning.

A4 - STOLPHÅL

Anläggning 4 var ett stolphål som var synligt i den västra sektionen. Fyllningen i stolphålet utgjordes av mörkbrun humös sand, med inslag av träkol. Stolphålet låg ca 9,30 meter från schaktets norra begränsning.

ÖVRIGA INFORMATION

Ett ca 22 meter långt avstickarschakt grävdes mot väster, fram till garaget på Promenadvägen nr. 8. Schaktet var 0,3 meter brett och 0,6 meter djupt. Inga arkeologiska lämningar framkom i schaktet.

I den södra delen av schaktet, ca 26 meter från A6 och söderut, kunde inga arkeologiska lämningar iakttas.

Figur 8. A4 – Stolphål. Foto mot väster.
Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Tolkning och utvärdering

Med anledning av utbyggnad av fjärrvärmenätet inom fastigheterna Köpingsbro 9:19 m fl (Promenadvägen) har Österlenarkeologi utfört en arkeologisk förundersökning i form av en övervakning av markarbetena. Schaktet var ca 105 meter långt och 0,6 meter brett. Det sträckte sig från Toffelgränd och söderut längs den östra sidan av Promenadvägen.

Schaktet berörde delar av en sten-, brons- och järnåldersboplats (**RAÄ 99:1-2**) med okänd utsträckning. Boplatsen är indelad i tre ytor, där två av ytorna (RAÄ 99:2) har delundersökts i samband med villabebyggnation 1979 av RAÄ UV Syd. Vid undersökningen framkom ett tiotal långhus, ett grophus samt några mindre huslämningar.

I den norra delen av 2014-års schakt framkom två stolphål och två kulturlager med mindre nedgrävningar. De arkeologiska lämningarna låg strax norr om en av de tidigare undersökta ytorna inom boplatsen, och ingår sannolikt i samma boplatsområde.

Referenser

Litteratur

- Ericson, T. 2008. Köpingsbro 8 Skåne, Stora Köpings socken, Köpingsbro 14:307 m.fl., RAÄ 104, 175, Ystads kommun. Arkeologisk utredning 2008. Riksantikvarieämbetet *UV Syd Rapport* 2008:9.
- Hansson, M. 1995. Skåne, St Köpings, Köpingsbro 19:9, RAÄ 49:2. Arkeologisk slutundersökning 1993. *RAÄ UV Syd Rapport* 1995:8.
- Sabo, K. 1995. Skåne, Stora Köpings socken. *RAÄ UV Syd Rapport* 1995:68.
- Tesch, S. 1993. *Houses, Farmsteads and Long-term Change. A Regional Study of prehistoric Settlements in the Köpings Area in Scania, Southern Sweden*. Department of Archaeology, Uppsala University.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länstyrelsens diarienummer 431-949-2014
Österlenarkeologis diarienummer ..... ÖA 140001
Arkivnummer ..... ÖA 140001

Län ..... Skåne
Kommun ..... Ystad
Socken ..... Stora Köpinge
Fastighet ..... Köpingsbro 9:19 m fl
RAÄ-nummer 99:1-2

Ekonomiska kartans blad ..... 614_43_10
Koordinatsystem ..... Sweref 99 TM
N koordinat 6145314
E koordinat 432396
M ö.h. .... 10 m ö.h.

Fältarbetstid 2014-01-20–2014-01-24
Antal arbetsdagar 4
Antal timmar, Projektledning/Administration..... 2
Antal arkeologtimmar, fält 5

Exploateringsyta ..... 63 m²
Undersökt yta ..... 63 m²

Platschef ..... Lars Jönsson
Personal ..... Lars Jönsson
Uppdragsgivare ..... Ystads Energi AB

LUHMnr: .....
Fynd: .....
Dokumentationsmaterial: 1 st Fältritning minnesanteckningar samt digitala foton....

Faktiska kostnader, arkeologi

Projektledning/Administration ..... 1 300 kr
Fältarbete: ..... 3 250 kr
Rapport: ..... 4 550 kr
Layout och tryck av rapport: ..... 800 kr
Körersättning: ..... 307 kr
Totalkostnad, faktisk: .....10 207 kr

Österlenarkeologi

Rapporter 2014

1. Köpingsbro 14:308 (Kameråla). Stora Köpings socken i Ystads kommun. Skåne län. AU år 2013. Lars Jönsson
2. Renen 1:1, Onslunda kyrkogård. Anläggande av bergvärme. RAÄ Onslunda 39:1. Onslunda socken i Tomelilla kommun. Skåne län. FU år 2013. Lars Jönsson
3. Svinaberga 7:6. Nybyggnation av väg. RAÄ Södra Mellby 23:1, Södra Mellby socken i Simrishamns kommun. Skåne län. FU år 2013. Lars Jönsson
4. Vik. Råvattenledning mellan Rörum och Baskemölla. RAÄ Rörum 15:1-2, Rörums socken i Simrishamns kommun. Skåne län. FU år 2014. Lars Jönsson
5. Mellby 3:65 och 3:66. Nybyggnation av bostäder. RAÄ Södra Mellby 65:1, Södra Mellby socken i Simrishamns kommun. Skåne län. AU år 2014. Lars Jönsson
6. Köpingsbro 9:19 m fl – Promenadvägen. Utbyggnad av fjärrvärmenätet. RAÄ Stora Köpings 99:2, Stora Köpings socken i Ystads kommun, Skåne län. FU år 2014. Lars Jönsson.